

Preekschets Willibrordzondag (5 november, 31^e zondag door het jaar)

Eerste lezing: Deuteronomium 6,2-6

Tweede lezing: Hebreëën 7,23-28

Evangelie: Marcus 12,28b-34

Als aan ons in deze tijd door mensen gevraagd wordt wat ons christelijke geloof nu eigenlijk inhoudt, dan zullen de meesten van ons vast en zeker de woorden 'liefde' en 'Christus' gebruiken. Velen van ons zullen dan spreken over de oneindige liefde van God voor heel de schepping, die door Jezus Christus zó wordt belichaamd dat wij hem als hét voorbeeld nemen op onze levensweg. Jezus Christus heeft ons met zijn woorden en daden duidelijk gemaakt dat de liefde het belangrijkste is in het leven. Wat zou het ongelooflijk mooi zijn, als het ons vandaag lukt de woorden uit de lezingen van vandaag écht tot ons door te laten dringen en ze in ons hart te griffen, zodat we ernaar kunnen leven 'met heel ons hart, met ons verstand en met heel onze kracht'.

Grondvertrouwen in de Ene God

Deze manier van leven bracht Jezus soms in conflict met mensen met andere belangen in hun leven. Ze probeerden Jezus te pakken te krijgen met sluwe vragen en hem te betrappen op onjuiste uitspraken en verkeerde daden. In de tekst voorafgaand aan ons evangelie van vandaag wordt bijvoorbeeld dit verteld over bepaalde politieke en religieuze leiders. Maar Jezus spreekt en handelt niet vanuit eigenbelang. Hij wil juist God alle ruimte geven in zijn leven, want hij kent God als de schenker van het ware leven vol vrijheid en geluk. Zo kent Jezus God van binnenuit als de God van de levenden. Van hieruit laat Jezus zijn licht schijnen over datgene waar de mensen bij hem mee komen. En vanuit deze band met God heeft hij een concrete levenswijsheid die de abstracte kennis van de wetten van de redenaars en schriftgeleerden overstijgt.

Dit wordt ook in het evangelie van vandaag duidelijk wanneer een schriftgeleerde aan Jezus vraagt wat het belangrijkste is om te doen in het leven. De vraag naar het eerste gebod was een gangbaar discussiepunt onder de schriftgeleerden. In zijn antwoord sluit Jezus aan bij het eeuwenoude geloof van Israël: de Heer onze God is de enige Heer. We moeten bedenken dat dit openlijke belijden van de Ene als de Enige God gevaarlijk is in die tijd, waarin de Romeinse keizer als god wordt vereerd samen met vele andere goden. Het is dus behalve een gelovig antwoord ook een moedige daad van Jezus. Voor Jezus geldt: God is één; De liefde van God, de God die Liefde is, is de enige die echt telt in dit leven.

Dit is voor alle mensen die in de traditie van Abraham staan, het meest wezenlijke van hun geloof. Het is de eerste regel in de geloofsbelijdenissen van joden, christenen en moslims. Dit betekent dat God-Liefde voor een gelovig mens in de traditie van Abraham het meest absolute en het meest wezenlijke is wat er is, het enige dat echt is. Ten opzichte van God-Liefde is al het andere slechts relatief, want het krijgt van God het leven, het bestaan. Temidden van al het andere, dat altijd weer verandert en voorbijgaat, is dat het ankerpunt in ons leven. Het geloofsvertrouwen in de ene God die Liefde is fundamenteel. Het leven ontvouwt zich en krijgt juist gestalte vanuit dit geloof.

Onderdompeling in liefde

Maar in een omgeving die overvloedig van welvaart en allerlei luxe is die God niet meer zo vanzelfsprekend. Geluk en leefbaarheid maken we toch immers zelf? We creëren onze eigen goden wel in de vorm van onze eigengemaakte gouden kalveren: auto's, computers, verre reizen, enz. God wordt daardoor steeds meer uit ons leven uitgebannen.

Maar toch, want geloven heeft ook met 'en toch', geloven tegen de stroom in, te maken, zal het in deze tijd des te meer gaan om de vraag waar het nu echt wezenlijk om gaat.

Mensen blijven telkens weer bijeenkomen in Gods Naam, om te vieren, te danken, te voelen en om iets van hun geloof zichtbaar te maken. Hebben ook wij de moed om net als Jezus te zeggen: dit is waar het ons om gaat in het leven?

Jezus wijst er in zijn antwoord aan de schriftgeleerde op dat het grondvertrouwen in God van ons vraagt dat we ons met heel ons hebben en houden inzetten. Het vraagt alles van ons, maar wij hoeven niet bang te zijn voor God, want God heeft het goede met ons voor. God, zo heeft Jezus ons geleerd, is een vader voor ons en wenst voor ons een leven vol geluk en vrijheid. God vraagt van ons daartoe dat wij geheel opgaan in zijn liefde en ons daardoor laten omvormen. Dat wij helemaal doordrongen raken van Gods liefde, in de manier waarop we voelen, de manier waarop we bidden en de manier waarop denken. Dat wij ons tot in ons diepste wezen met alles wat we hebben, heel ons zijn aan de liefde overgeven. Zo bezien gaat het in het eerste gebod niet om een bevel, maar om een levenshouding. Wanneer je je met al je vermogens en heel je wezen hiertoe zet, baant jouw liefde als antwoord zich een weg naar buiten.

Liefde voor de naaste

Vandaar de tweede richtlijn die Jezus de schriftgeleerde ongevraagd geeft en die volgens Jezus helemaal bij de eerste hoort: dat wij vanuit deze liefde de andere mensen en de wereld tegemoet treden. Dat wij in ons samenleven met de ander getuige zijn van Gods liefde in ons doen en laten. Ook de anderen worden door God oneindig bemind. Ook de anderen zijn ingesloten in de liefde van God. 'Gij zult uw naaste beminnen als uzelf' heeft twee kanten: de ander en jezelf. Als je een ander lief hebt (bemint) 'als jezelf', veronderstelt dat dat je jezelf ook lief hebt, mag liefhebben. Dit houdt ook in: jij en je naaste, jullie zijn gelijkwaardig. Niet gelijk, maar wel gelijkwaardig en jullie verdienen met evenveel respect te worden behandeld. Weer anders gezien: Anderen zijn naaste voor jou zoals jij naaste bent voor anderen. Naaste ben je dus zelf en iedereen! Dus laten we bij naasten gewoon ook eens denken aan mensen dichtbij: je buurvrouw, mensen op je werk, op school, in je gezin.

Jezus heeft de liefde voor de naaste in heel zijn leven laten zien, door met armen te eten, door zich te keren tegen geweld, door mensen liefdevol tegemoet te treden zonder aanzien des persoons, door op te komen voor mensen die gebukt gingen onder zware lasten en voor mensen die door anderen gebruikt werden. Door zich zo helemaal te geven is Jezus voor velen een licht in de duisternis geweest en heeft hij bij velen het vuur van het geloof ontstoken, in de eerste plaats bij zijn directe leerlingen.

Onze opdracht

Ook wij delen in dit vuur van het geloof en kijken vanuit het licht van Christus naar de wereld om ons heen. Ook wij willen Jezus navolgen op deze weg van de liefde voor God en de naaste en wij verlangen naar heelheid en eenheid in deze gebroken wereld. Zo kunnen wij ons vanuit ons geloof afvragen of het juist is om anderen buiten onze samenleving te sluiten, als ze bijvoorbeeld niet delen in onze waarden en overtuigingen. Gunnen wij anderen het licht in de ogen?

Hier ligt een grote en moeilijke opdracht voor ons. We leven immers in een complexe samenleving vol spanningen en tegenstellingen. Tegenstellingen tussen 'wij en zij', tussen mensen van hier en van daar, tussen mensen met verschillende overtuigingen. Tegenstellingen die aangemoedigd worden door angst voor de ander die er zo vreemd uitziet met een hoofddoek, zo vreemd met een baard, die zich verdacht gedraagt.

Maar zoals we gezien hebben delen de mensen uit de traditie van Abraham in ieder geval hun grondvertrouwen in de ene God. Bovendien heeft ook de liefde voor de naaste in bijna alle godsdiensten en levensbeschouwingen een plek in de vorm van de gulden regel: doe aan de ander niet, wat u niet wilt dat u geschiedt. Of positief geformuleerd zoals Jezus zegt: doe voor de ander wat je wenst dat de ander voor jou doet.

Dus kunnen we en mogen we niet denken in 'wij en zij', de ander argwanend bekijken en mensen met andere overtuigingen veroordelen. De tijd is voorbij dat we óver anderen spreken zonder mét anderen in gesprek te treden. De kerken van Europa staan voor de opdracht de liefde van God uit te dragen, voor te leven en elkaar daarin te ondersteunen. En we moeten dat doen met Afrika in ons achterhoofd, dat aan de poort van Europa ligt, zoals de arme Lazarus aan de poort van de rijke man. Maar ook voor ieder van ons is het een persoonlijke opdracht om open te staan voor de ander, het gesprek met de ander aan te gaan om zo begrip voor elkaar te krijgen. We moeten immers samen verder. Laten wij ons raken door het mysterie van God, dan mogen wij met heel ons hart, met heel ons verstand en met alle kracht die we bezitten de ander 'minnen en naasten'. Niet alleen door dialoog op hoog niveau, maar vooral gewoon in harmonie en met respect voor elkaar op straat, op het werk, in de buurt. Geen ingewikkelde zaken, maar: hoe voed je de kinderen op, wat geef je ze mee voor de toekomst, welke waarden zijn belangrijk. Moet er op school iets gedaan worden: betrek er elkaar in. Heb interesse in de feestdagen van andere religies. Organiseer een straatfeest voor iedereen, ga eens samen aan tafel. Vanuit de kleine dingen kan iets naar boven komen, waardoor de goede krachten vanzelf groeien. Dan is er hoop op eenheid en vernieuwing, dan schijnt het licht van Christus over alles en allen. Levend vanuit ons geloof in de liefde betreden wij dan het Rijk van God en verandert ons land in een land van melk en honing, waar mensen gelukkig zijn en talrijk worden.

Ward Kint